

Hozzászólás egy nézetcserehez

Minden szerkesztőségben esemény, ha kellemes meglepetés éri a munkatársakat. Ez történt velünk a közelmúltban, amikor *Gerő Gyula: A (h)őskor könyvtárosai* (2001. 9. sz. 33–43. p.) című írásához hozzászólás érkezett *Pintér László* tollából *Hőskor vagy őskor? Azok a csodálatos ötvenes évek...* (2001. 11. sz. 12–24. p.) címmel. Örömről öka, hogy olvassák a lap írásait azok, akiknek szánjuk, s nemcsak olvassák, de tollat is ragadnak, leírják véleményüket. Ezért is adott helyt azonnal a szerkesztőség *Pintér László* cikkének.

Most mégis néhány megjegyzést szeretnék fűzni *Pintér László* gondolataihoz. Elsőként írása alcíméhez, mely azt sugallja, hogy *Gerő Gyula* cikke felmagasztalja a magyar történelem egyik legsötétebb korszakát. Aki figyelmesen olvasta *A (h)őskor könyvtárosairól* szóló eszmefuttatást, az pontosan tudja, érzékelhette, hogy az írás valóságos tárgya *az egész országra kiterjedő, átfogó könyvtári rendszer létrehozása és első megvalósítása*. Nem beszélt a korszak könyvtári életéről, mert nem arra kérték fel (egyszer még ennek megírására is rá kell vennünk *Gerő Gyulát!*). Összesen négy esztendő, 1949–1952 közötti korszakról, a könyvtári rendszer máig érvényes alapjainak a megszületéséről, s a gondolat korszakos szülőiről és végrehajtóiról ír. Egyetlen pillanatig, pontosabban egyetlen mondat erejéig nem állítja *Gerő Gyula* *Pintér László* írásának alcímét, sőt: „... a magyar történelem tragikus ellentmondásaként ezek a nagy könyvtári sikerek, teljesítmények az ország sorsának legsötétebb esztendeiben születtek” – állapítja meg. Ír a Rajk-perről, a kivégzésekről, a falusi padláslesöprésekről, a kitelepítésekről, de választott tárgya, a könyvtári rendszer megszületése is erre az időszakra esett. Ezt a tragikus ellentmondást – mint tény – át kell örökíteni az utódokra, s ezt annak kell megtennie, aki maga is végigélte és tevékeny részese volt a háború utáni korszak könyvtári rendszerének létrehozásában. Magunkat és utódainkat csapnánk be, történelmet hamisítanánk, ha hallgatnánk az akkori eseményekről, éppen akkora bűn volna, mint megszépíteni a hamis, hazug, ártalmas cselekedeteket. Úgy vélem, hogy mindezekért nem volt szerencsés az alcím megválasztása.

Nézzük most a korszakot, azaz az időhatárt: *Gerő Gyula* – mint említettem már – négy esztendő könyvtárszervezéseiről ír, az 1949–1952 közötti időszakról, *Pintér László* pedig elviszi olvasóját az 1970-es, 1980-as évekig. Ezt a korszakot, pontosabban korszakokat is kívánatos megírni, de nem biztos, hogy ezen írás kapcsán. Én meg vagyok róla győződve, hogy mindaz, amiről *Pintér László* ír – *Csorba Győző* hiteles szavaival – egy külön dolgozat, tanulmány tárgya. Miért? Mert más korszakokról van szó és az akkor zajló könyvtári életéről.

Más! Nem ír *Gerő Gyula* a városi könyvtárakról, holott „'49 előtt is volt élet” adja fejezetcímként e megállapítást *Pintér László* és a pécsi városi könyvtár példáját idézi ugyancsak *Csorba Győző* szavaival, s azzal a megjegyzéssel, hogy *Csorba Győző* neve nem szerepel a nagy alapítók felsorolásában *Gerő Gyulánál*. Ez ugyan tény, de 1949 és 1952 között a városi könyvtárak nem tartoztak a *Se-*

bestyén Géza által tervezett rendszerbe. Sajátos, azt is írhatnám, bizonytalan helyzetben voltak, hol az Országos Könyvtári Központ, hol a Népkönyvtári Központ érdekszférájában lebegtek. Ezért nem írt Gerő Gyula a városi könyvtárakról és a kiváló Csorba Győzőről és a többi akkori kitűnő városi könyvtárosról sem: például a győri *Bay Ferenc*ről, a békéscsabai *Féja Gézáról*, a debreceni *Versényi Idáról*, a miskolci *Uhlmann Aladár*ról, pedig ismerte munkásságukat.

Pintér László írását ugyancsak Csorba Győzőtől származó idézettel fejezi be. A hetven éves költő–könyvtárossal *Tüskés Tibor* beszélgetett (Könyvtáros, 1986. 11. sz. 679–687. p.). Neki mondta Csorba Győző: „Ha általában végignézek azon a több mint negyven esztendőn, melyet úgy-ahogy könyvtárosként végigéltem, azt hiszem, több volt az örömöm, mint a bosszúságom. Hiszen Baranyában egy olyan könyvtári szervezet létrejöttének lehettem részese, illetve tanúja, amely az olvasás lehetőségét falun és városban egyaránt mindenki számára tudatosította és megteremtette. Ha tehát teljes nyugalommal még most sem mondhatjuk el, hogy „olvasó néppé” váltunk, azt mindenképpen kijelenthetjük, hogy ennek feltételeit megteremtettük. És ez valóban nagy öröm.” Erről szólt Gerő Gyula írása is – kár, hogy nem vette észre Pintér László.

Győri Erzsébet